

Loopbaanpact
Quo vadis?

Wilfried Van Rompaey

Mei 2013

VLAAMS VERBOND VAN KATHOLIEKE HOGESCHOLEN
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

ond.vvkho.be

Inhoud

1	Inleiding	2
2	Crisismoment 1: plenaire vergadering Vlaams Parlement op 27 juni 2012	3
	2.1 Hervorming secundair onderwijs	3
	2.2 Loopbaandebat/-pact.....	6
3	Crisismoment 2: plenaire vergadering Vlaams Parlement op 28 november 2012	7
	3.1 Hervorming secundair onderwijs	8
	3.2 Loopbaanpact.....	9
4	Hoorzitting.....	9
5	En nu?	10

1 Inleiding

Op 8 maart 2013 verscheen in *De Tijd* een open brief van Voka over de hervorming van het secundair onderwijs. Het was een dringende oproep van enkele CEO's van Vlaamse bedrijven en Voka aan de Vlaamse regering om met dat dossier nu eindelijk door te zetten. De avond voordien was er al een interessante *Panorama*-reportage op Canvas over dit thema, waarin o.a. ook Georges Monard¹ aan het woord kwam. Op 9 maart 2013 schreef Monard meteen een ondersteunende vrije tribune voor de Voka-oproep. Na een langere 'radiostilte' kwam er dus ineens weer media-aandacht voor wat gerust kan doorgaan voor een van de belangrijkste onderwijsdossiers van de huidige Vlaamse legislatuur.

Het verhaal is nog verre van ten einde, maar door de complexiteit ervan waarbij verschillende zaken met elkaar verweven zijn, vind ik het nuttig om een poging te wagen om: (i) de geïnteresseerde lezer te informeren over het hele plaatje zodat die hopelijk door de vele bomen het bos blijft zien, maar ook (ii) die informatie van persoonlijke commentaar te voorzien vanuit mijn positie als geïnteresseerde observator.

Omdat het bestek van dit stuk al bij al beperkt is, zie ik me gedwongen om selectief te zijn in wat ik wel en niet behandel. Maar ik hoop dat door wat er wél staat én door hoe het er staat, de zaak alleszins een stuk duidelijker wordt.

Mijn bijdrage gaat niet over allerlei belangrijke, recente standpunten over de hervorming van het secundair onderwijs zoals die de voorbije jaren vorm gekregen hebben in diverse gremia - waarvan de commissie-Monard er een was -, noch over wat ik dan zoal zou vinden van die standpunten. Ik neem een andere invalshoek. Naast de voorbereiding vorige legislatuur van het dossier-hervorming secundair onderwijs, werd toen namelijk nog een andere belangrijke afspraak gemaakt: men zou een groots loopbaandebat voeren overheid-onderwijsverstrekkers-vakbonden over vooral het leraarschap (in de toekomst) want daar zat blijkbaar meer dan één haar in de boter, waarmee meteen verschillende zaken bij elkaar kwamen:

- beroepsprofiel(en) van leraren
- visies op de (betere) initiële lerarenopleidingen en de (betere) professionalisering van leraren nadien
- de organisatorische en bestuurlijke onderwijscontext waarin die leraren (beter) zouden moeten gedijen
- het plan om het secundair onderwijs te hervormen en de implicaties daarvan op de lerarenopleidingen.

Bovendien interfereren die aspecten met allerlei andere initiatieven ter zake waarvan er sommige nog lopende zijn maar andere ondertussen afgesloten zijn:

- de (beleids)evaluatie van het decreet lerarenopleiding door de overheid
- de visitaties van de specifieke lerarenopleidingen (SLO) van universiteiten, hogescholen en centra voor volwassenenonderwijs

¹ Ere-secretaris-generaal van het ministerie van Onderwijs en voorzitter van de commissie-Monard die voorjaar 2009 een visienota over de hervorming van het secundair onderwijs uitbracht.

- de actualisering van het profiel van de leraar voor het basisonderwijs door een Vlor-werkgroep (Raad Basisonderwijs)
- de Vlor-werkzaamheden over het beroepsprofiel van de leraar in het kader van het beroepskwalificatiedossier leraar
- de activiteiten van de Vlor-werkgroep ‘vermastering’ (Raad Hoger Onderwijs)

Voeg daar nog aan toe:

- politieke besloemingen (met crisismomenten) inzake loopbaandebat en hervorming secundair onderwijs
- hoorzittingen in het Vlaams Parlement i.v.m. de hervorming secundair onderwijs en nadien ook i.v.m. het loopbaandebat
- het positieve VLHORA-advies d.d. 1 februari 2013 over de zogenoemde ‘domeinspecifieke leerresultaten voor de geïntegreerde lerarenopleidingen’
- op de achtergrond: de ontwikkelingen inzake het HBO5²

En dan weet men wel dat dit een enorm kluwen geworden is waarin men niet zo makkelijk zijn weg vindt en dan begrijpt men ook wel dat dit allemaal niet zo eenvoudig te managen is, met alle mogelijke onzekerheid over afloop en timing van die afloop van dien.

Ik keer terug naar de aangekondigde invalshoek van het loopbaandebat³ en ga een aantal relevante (heikele) aspecten uit dat debat beschrijven en becommentariëren, met ook aandacht voor de politieke werkwijze/context zelf en met verwijzing naar de activiteiten van diverse actoren. Op die manier wordt geïllustreerd hoe complex en tijdrovend zo’n onderwijsbeleid kan zijn en dan zijn we momenteel nog altijd maar ergens halverwege gevorderd of zelfs dat nog niet...

Dit artikel is opgehangen aan twee belangrijke politieke crisismomenten: 27 juni 2012 en 28 november 2012. Van de beide - met elkaar samenhangende dossiers - beschrijf ik telkens eerst een stuk voorgeschiedenis om vervolgens aan te geven waar men nu staat.

2 Crisismoment 1: plenaire vergadering Vlaams Parlement op 27 juni 2012

2.1 Hervorming secundair onderwijs

De interessante hoorzittingen in de Commissie Onderwijs en Gelijke Kansen van het Vlaams Parlement⁴ over de hervorming van het secundair onderwijs geraakten ondanks allerlei pogingen sinds januari 2012, binnen de meerderheidspartijen maar niet afgerond in de vorm

² Het VLHORA-advies over de domeinspecifieke leerresultaten voor de geïntegreerde lerarenopleidingen en de ontwikkelingen inzake het HBO5 kaderen in de uitrol van het decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur.

³ Sinds maart 2012 wordt gesproken van loopbaan*act*.

⁴ Voor het verslag – samenvatting zie docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2011-2012/g1306-7.pdf; voor het algemene deel en de diverse deelthema’s cf. de nrs. 1 t.e.m. 6 van hetzelfde parlementaire stuk.

van een nota. Het gebrek aan politieke consensus had o.a. zeker ook te maken met het initiatief van CD&V op 25 januari 2012 om gebruik te maken van een nieuw parlementair instrument: de CD&V-onderwijscommissarissen hadden een zogenoemde ‘*Conceptnota voor nieuwe regelgeving*’ over de hervorming secundair onderwijs ingediend. De daadkracht die mogelijk was in het kader van de ad-hoc-Commissie-hoger onderwijs in 2010, zelfs toen over de grenzen meerderheid-oppositie heen, bleek nu dus onmogelijk.

In de plaats daarvan ontstond er zelfs heel wat politieke commotie, mede veroorzaakt door allerlei fragmentaire uitspraken van minister Smet in de pers en dat allemaal in plaats van een echte conceptnota die hij al zo lang beloofd had. In die periode was er niet alleen veel gedoe in de pers over de uitspraken van de minister, maar ook over de VVKSO-visie, waarbij een aantal ‘opiniemakers’ zelfs meenden allerlei zaken te moeten poneren zonder dat ze de omstandige VVKSO-brochure ter zake gelezen hadden. Sommigen van die opiniemakers zijn nadien gelukkig in ‘de Guimardstraat’ naar een VVKSO-bijeenkomst gekomen, die voor hen heel wat verduidelijking gebracht heeft.

Politiek gesproken was het actualiteitsdebat in de plenaire zitting van het Vlaams Parlement op 27 juni 2012 dan ook een erg belangrijk moment. Daar heeft minister-president Kris Peeters zelf een werkwijze beloofd. Dit is de cruciale passage uit zijn betoog:

“Het is natuurlijk zo dat wij als meerderheid en Vlaamse regering duidelijke lijnen moeten trekken. Dat wil niet zeggen dat ik het parlementair debat in de kiem zou durven te smoren. Dat zou zeer onverstandig zijn, ook tegenover de oppositie, die zeer constructieve voorstellen doet, om mee te werken om dit te realiseren.

Ik begrijp dat er wordt gevraagd naar de positie van de Vlaamse regering en de minister van Onderwijs in het bijzonder. We hebben deze ochtend afgesproken dat we heel duidelijk in de Vlaamse regering de krijtlijnen en de verdere aanpak zullen definiëren. Er zijn heel wat aspecten. Het vraagt een globale aanpak. Als u een vernieuwing wilt doorvoeren, gaat het niet enkel over het secundair onderwijs, maar ook over het basisonderwijs, over de leraars en de arbeidsmarkt. Het is belangrijk dat we een globale visie hebben en kijken hoe die in de praktijk stap voor stap kan worden ingevoerd, met de nodige voorzichtigheid, om die ook effectief te realiseren.

De Vlaamse regering zal daar, op voorstel van de minister van Onderwijs, een aantal beslissingen over nemen en die meedelen aan dit parlement. Ze zal ook nagaan hoe we dit parlement daar nadrukkelijk bij kunnen betrekken, zoals vroeger het geval was.

Het draagvlak met alle stakeholders is van essentieel belang. U hebt gelijk dat er onrust is in de onderwijskringen. Die onrust moet zo snel mogelijk worden weggenomen. Dat is de verantwoordelijkheid van de meerderheid, daar hebt u gelijk in. Maar ik hoop - en begrijp uit een aantal betogen - dat de oppositie daar niet alleen zeer bezorgd over is, maar er ook aan wil meewerken om die ongerustheid uit de wereld te helpen. In het belang van de ouders en de leerlingen mag die onrust niet toenemen, maar moet die worden weggewerkt. Het draagvlak is daartoe van essentieel belang. Voorzitter, ik hoop dat we er de volgende weken verder discussie over kunnen voeren hoe de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement daarmee kunnen omgaan en hoe we verdere stappen kunnen zetten.

De finaliteit in de beleidsnota van minister Smet is dat er tegen het einde van deze legislatuur een ontwerp van decreet zou voorliggen. Wij zullen er alles aan doen om dat te realiseren.

*Tegen het einde van deze legislatuur moet er een ontwerp van decreet zijn. Ik hoop dat dat niet alleen gesteund wordt door de meerderheid, maar dat we erin slagen om ook de oppositie of minstens een deel van de oppositie dit mee te laten ondersteunen en uitvoeren.”*⁵

Sinds medio augustus 2012 weten we dat de verdere bespreking van dit dossier zou gebeuren in een ‘politieke’ groep. Die groep bestaat uit twee parlementsleden per meerderheidsfractie met één medewerker per fractie, een aantal kabinetsleden en zes onderwijsambtenaren. Vanaf 4 september 2012 zou die groep voort vergaderen. De output van die groep is over de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2012 getild. Maar bovendien zou in diezelfde groep het problematische loopbaandebat behandeld worden: er werd dus een overigens heel logische link gelegd tussen het dossier-hervorming secundair onderwijs en het loopbaandebat.

Die politiek-ambtelijke groep heeft na heel wat lange en moeizame vergaderingen tot aan de herfstvakantie 2012 twee tekstproducten opgeleverd: een SWOT-analyse van het huidige secundair onderwijs en een lijst met doelstellingen van het secundair onderwijs en van de hervorming van dat secundair onderwijs.

Na de visienota-Monard en de eerste oriëntatienota-Smet - die toen alweer ruim twee jaar oud was - en na de reeks hoorzittingen in de Commissie Onderwijs en Gelijke Kansen van het Vlaams Parlement kon men zich afvragen wat eigenlijk de meerwaarde was van de twee vermelde tekstproducten. Ik heb de indruk dat sommige mensen in de N-VA nogal gebruikgemaakt hebben van de volgende gemakkelijke redenering: die oriëntatienota van september 2010 van minister Smet was alleen van minister Smet, niet van de Vlaamse regering, en dus - zelfs los van de interessante hoorzittingen in het Vlaams Parlement - moeten “wij” - lees: de hele Vlaamse meerderheid - nu het verhaal van voren af aan overdoen.

Inderdaad, met veel van wat in de twee teksten beweerd wordt, kunnen veel mensen het eens zijn, denk ik, hoewel sommige zaken ook weleens te kort door de bocht gaan. Die dingen blijven beweren is één ding, daaruit een concreet voorstel distilleren van concrete overheidsingrepen, die een effectieve oplossing bieden voor de gestelde problemen, is duidelijk een ander, maar dat laatste is nu toch net wat men zou mogen verwachten na de oriëntatienota van minister Smet (13 september 2010). Ik ben en blijf benieuwd naar welke oplossingen er wanneer uit de bus zullen komen, waar de drie meerderheidspartijen achter kunnen staan. Ik realiseer me dat ik destijds in mijn bespreking van de visienota-Monard dezelfde vragen stelde. We mogen hier gelijk ook niet vergeten dat het heel goed mogelijk is dat heel veel van de noodzakelijke ingrepen eigenlijk binnen de pedagogische vrijheid zullen moeten gebeuren en dus eigenlijk niet door de overheid. En dan vergeet ik nog de noodzakelijke verandering in de mentaliteit van alle betrokkenen, wat mij een stuk sceptisch maakt in wat hier allemaal wel en niet mogelijk is.

Nadien bleef minister Smet in zijn *Beleidsbrief 2012-2013* beweren dat hij de Vlaamse regering medio 2014 een voorontwerp van decreet ter zake definitief wil laten goedkeuren,

⁵ Handelingen Plenaire Vergadering van 27 juni 2012:
www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showJournaalLijn.action?id=676920.

wat overigens, indien al haalbaar, een eigenaardige timing is, gelet op het feit dat er normaal ergens in juni 2014 nieuwe Vlaams parlementsverkiezingen (en federale en Europese) plaatsvinden. Informeel was toen echter al te horen dat het eventueel eerder de bedoeling zou zijn om binnen de huidige regelgeving te proberen enkele zogenoemde ‘quick wins’ te realiseren: een aantal bijsturingen van het huidige secundair onderwijs die weinig tot geen decreetsaanpassingen vergen. Dat laatste werd ook nog eens bevestigd in *De Standaard* van 15 november 2012: enerzijds sprak Georges Monard op het OVSG-colloquium over dit thema op 14 november 2012 over een stapsgewijze hervorming en anderzijds klonken (bij de minister en andere actoren) dezelfde geruchten en intenties als hierboven.

2.2 Loopbaandebat/-pact

Tot aan het bewuste crisismoment van 27 juni 2012 was het loopbaandebat eigenlijk een opeenvolging van enkele aparte sessies voor onderwijskoepels en vakbonden met de overheid: van aanvankelijk omvangrijke catalogi van op te nemen thema’s over voorlopige deelnota’s over lerarenopleiding respectievelijk competentieontwikkeling (in die volgorde) naar ineens een ruimere tekst ‘loopbaanpact’ annex wilde plannen om dat alles te laten culmineren in een plechtige hoogmis tijdens een abdijweekend, toen begin maart 2012 de (verwachte) TBS- en pensioenproblematiek op de Vlaamse onderwijsbeleidstafel kwam.⁶ In die ruimere tekst (eerste versie) wilde minister Smet drie soorten maatregelen opnemen: op personeelsvlak, waaronder onder meer de lerarenopleiding (met heel cryptische zinnen!) en de TBS-/pensioenkwesitie, op bestuurlijk vlak en op organisatorisch vlak. En er werd daarmee net gedaan alsof alle voorgaande gesprekken over de thema’s lerarenopleiding en competentieontwikkeling van oktober 2011 - februari 2012 niet plaatsgevonden hadden.⁷ In het laatste stuk van maart 2012 werd rond die tekst nog samengekomen, maar daarna niets meer. De TBS-/pensioenkwesitie eiste toen alle aandacht op. Tot 27 juni 2012, toen Kris Peeters beloofde een vervolgaanpak voor te stellen. Het abdijweekend belandde geruisloos buiten beeld.

Medio augustus 2012 werd niet alleen die vervolgaanpak door een politiek-ambtelijke groep duidelijk, maar kwam ook een nieuwe versie van het loopbaanpact boven water, die dan voorlopig niet behandeld zou worden in het debat met de onderwijsverstrekkers en vakbonden, maar wel in die politiek-ambtelijke groep.⁸

⁶ Over dat thema bereikten de Vlaamse regering en de onderwijsvakbonden een akkoord op 11 mei 2012.

⁷ Op die hele voorgeschiedenis van het loopbaandebat ga ik hier niet voort in wegens het beperkte bestek van dit artikel. Minister Smet had de (eerste) ‘start’ al gegeven op 16 september 2010, cf. bv. *“Mijn administratie heeft reeds knelpuntanalyses en voorstellen tot oplossing uitgewerkt voor de volgende thema’s: de beginnende leraar, de zijinstromers en de inzetbaarheid. Tijdens het startschot van het loopbaandebat op 16 september 2010 heb ik de sociale partners uitgenodigd om dezelfde oefening te maken en mij te laten weten wat voor hen de grootste knelpunten zijn voor het eerste thema en welke oplossingen zij hiervoor zien. Begin december starten de gesprekken hierover. De reden hiervoor is dat we nu niet alleen met een cao bezig zijn, maar ook met de bespreking van de leerzorg in resonantiegroepen, met de bespreking van het Vlaamse lerarenstatuut en het leerkrachtenloopbaanpact. We zitten dus heel vaak met de vakbonden en de werkgevers rond de tafel.”*; zie www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showVIVerslag.action?id=601508: vragen om uitleg in de Commissie Onderwijs en Gelijke Kansen d.d. 21 oktober 2010.

⁸ Versie 2 van juli 2012.

Tot aan de herfstvakantie (29 oktober 2012) kwam vervolgens eerst het dossier-hervorming secundair onderwijs aan bod in die groep, met het hierboven geschetste, beperkte resultaat. Vanaf 6 november 2012 kwam dan het loopbaanpact opnieuw op de agenda, in meerdere vergaderingen.

In de loopbaanpacttekst (versie van juli 2012) die voortijdig publiek werd begin december 2012 en toen aanleiding werd voor een hoorzitting in het Vlaams Parlement in januari - februari 2013, stonden al enkele ideeën over de nieuwe figuur van de scholenassociatie als een onderwijsniveauoverschrijdend bestuurlijk geheel met rechtspersoonlijkheid dat minstens bestaat uit basis- en secundaire scholen, te weten de inrichtende macht van alle scholen die tot de associatie behoren. Nadien zijn de krachtlijnen daarvan wat ruimer uitgewerkt. Het is duidelijk dat dit fundamenteel gaat over een operatie van schaalvergroting op het niveau van schoolbesturen, die in de redenering van minister Smet nodig is voor de realisatie van een aantal andere elementen met betrekking tot de loopbaan van leraren, waarvoor dit loopbaandebat *au fond* bedoeld was, maar ook nodig voor een toekomstgerichte en professionele werking van schoolbesturen. In die zin doet die beweging een stuk denken aan het proces in het hogescholenlandschap, dat begon met het Hogeschooldecreet (1994) en nadien overging in de associatievorming rond universiteiten (2002-2003) en met nu een nieuwe, hangende fusieoperatie tussen hogescholen.

Dit zou geen kleine ingreep vanwege de overheid zijn in het onderwijslandschap van basis- en secundaire scholen. De precieze realisatie ervan zal nog wel wat voeten in de aarde hebben (gekoppeld ook aan de hervorming secundair onderwijs), maar wellicht zitten hierin toch heel wat goede mogelijkheden. Een aantal goed draaiende scholengemeenschappen in het katholiek secundair onderwijs functioneren momenteel eigenlijk al een stuk op die manier, zij het dat het grootste deel van de subsidiëring nu nog wel toekomt aan het niveau 'school'. Dat laatste zou dus in de toekomst het niveau 'scholenassociatie' worden voor de volledige subsidiëring. Als daarmee de subsidiëring van de oneigenlijke versnippering van scholen verholpen wordt, zou zulks voor het onderwijsbudget in het algemeen een goede zaak zijn.

3 Crisismoment 2: plenaire vergadering Vlaams Parlement op 28 november 2012

Op 26 november 2012 verscheen onverwacht een interview met minister-president Kris Peeters in *De Standaard*, gevolgd door een pittig actualiteitsdebat in het Vlaams Parlement op 28 november 2012, met haast ongeziene uitspraken over en weer tussen sp.a en CD&V. Maar finaal stonden ze opnieuw schouder aan schouder ...⁹

Ik vraag me nog altijd af waarvoor dat interview in *De Standaard* ineens nodig was. Het voor mij onbevredigende gerucht deed toen de ronde dat Kris Peeters in dat interview eigenlijk ondervraagd was over economische zaken en dat het thema van de technische (secundaire) opleidingen in dat verband slechts terloops aan de orde kwam, maar de journalisten zouden er

⁹ Handelingen plenaire vergadering actualiteitsdebat,
www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showJournaalLijn.action?id=749182.

dus een ander soort interview (over de hervorming secundair onderwijs en het (politieke) probleem daarrond) van gemaakt hebben. Op 29 november 2012 vermeldde een dS-journalist de interpretatie van de oppositie.¹⁰ Die gissing van de oppositie zou kunnen kloppen, ik weet dat niet ... hoop van niet.

Mijn conclusie: het was een verrassend en pijnlijk debat, eigenlijk te gek voor woorden, dat makkelijk vermeden had kunnen worden, maar de meerderheid sloeg hier een heel mal figuur en het was lang geleden dat er nog zo'n vertoning in het Vlaams Parlement was, denk ik. Maar zoals zo vaak in deze snelle, volatiele tijden kan zo iets weer even snel vergeten zijn ...

3.1 Hervorming secundair onderwijs

Na deze vertoning in het Vlaams Parlement lag het werk daarover, tenminste in de politiek-ambtelijke groep, stil en werd het thema helemaal getrokken naar het niveau van de Vlaamse regering, inclusief ook informele contacten met onderwijskoepelvertegenwoordigers. Uit die ontwikkeling valt te leren dat een ouder scenario weer duidelijk boven kwam¹¹, met name: welke (beperkte) maatregelen kunnen nu al genomen worden om welke zaken nog deze legislatuur op de sporen te zetten, maar dan wel aangevuld met een aanduiding over waar we moeten staan op langere termijn.

Dat kan dan gaan over thema's als:

- ingrepen in het basisonderwijs
- met een nieuwe SO-structuur het studieaanbod en scholenlandschap anders organiseren
- leerlingenbegeleiding, in het bijzonder inzake studie- en beroepskeuzebegeleiding
- personeel en schoolbesturen (cf. loopbaanpact) professionaliseren
- budget en omkadering aanpassen en op scholenassociatieniveau brengen

En enkele voorbeelden van maatregelen voor de kortere termijn zijn onder andere:

- inzetten van vakleraren techniek en wetenschappen en Frans in het basisonderwijs
- differentiatiemogelijkheden in elke school voor verschillende studiedomeinen, zowel uitdagend als remediërend in de eerste graad secundair onderwijs
- nieuwe, minder en beter aansluitende studierichtingen in bepaalde studiegebieden van de tweede en derde graad secundair onderwijs
- eerste stappen naar grote scholenassociaties

¹⁰ "In het gesprek met *De Standaard* wilde Kris Peeters beklemtonen dat de hervorming van het middelbaar onderwijs één van de belangrijkste dossiers is de komende jaren. 'Bedoeling was de sense of urgency te benadrukken', aldus de minister-president woensdag voor het parlement. Maar in plaats moest hij de cohesie in zijn regering verdedigen en openlijk zijn loyaliteit bevestigen tegenover zijn onderwijsminister. 'Ik heb geen enkele reden om te twijfelen aan Smet, nu niet, in de toekomst niet.' De verzamelde oppositie geloofde daar geen woord van. Ze zag eerder een politieke manoeuvre om Smet aan de kant te schuiven, op vraag van coalitiepartner N-VA. 'Schouder aan schouder? Dat is een handige houding om elkaar ongezien een mes in de rug te steken', vatte Vlaams Belang samen." (Maarten Goethals, 'Dit heeft mij pijn gedaan' in *De Standaard*, 29 november 2012, p.8).

¹¹ Net daarover had ook Georges Monard het opnieuw in de bovenvermelde vrije tribune in *De Tijd* van 9 maart 2013.

Hoewel men op dit moment nog het raden heeft naar de politieke consensus over de definitieve lijst thema's en maatregelen, valt het voorlopig al wel op dat het aantal van zulke maatregelen onrealistisch hoog is en bovendien zonder enige vorm van prioritering. Een fenomeen dat we ook al wel meer in het verleden zagen.

3.2 Loopbaanpact

Op dit stuk is in de politiek-ambtelijke groep alleen voortgewerkt op het onderdeel 'scholenassociaties'. Dat specifieke maar belangrijke thema van schaalvergroting werd nog wat aangepast, maar toen kwam op 20 december 2012 opeens de uitnodiging van de Commissie Onderwijs en Gelijke Kansen van het Vlaams Parlement voor een hoorzitting (o.a. ook aan het VSKO), en wel nadat de tekst *Loopbaanpact*' (versie 2 – juli 2012) voortijdig openbaar geworden was. De hoorzitting zou gaan over die tekstversie.

Het werk in de politiek-ambtelijke groep ook over dit thema viel dan stil. We schrijven intussen begin februari 2013.

4 Hoorzitting

Na de twee politieke crisismomenten vormde deze hoorzitting een soort inhoudelijke, parlementaire 'rustpauze' in het hele verhaal van loopbaanpact annex hervorming secundair onderwijs. Overigens gaf de hoorzitting, tenminste gedeeltelijk, ook de gelegenheid om de visieontwikkeling rond leraarschap en lerarenopleiding, die in diverse gremia eerder al het licht gezien had, meer publieke zichtbaarheid te geven.

Vanaf voorjaar 2012, en net tegen de achtergrond van het mysterieus meanderende loopbaandebat/pact, waarbij zijzelf niet rechtstreeks betrokken waren, hadden namelijk verschillende actoren hard gewerkt aan zulke visieontwikkeling: de decretale sturgroep volwassenenonderwijs, VLHORA, VLIR, de Associatie Universiteit en Hogescholen Gent, het expertisenetwerk lerarenopleiding *School of Education* van de Associatie KU Leuven.

Op de hoorzitting van 17 en 24 januari 2013 spraken zo onder andere Antonia Aelterman, Hilde Meysman en Valentina Cools namens de lerarenopleidingen van universiteiten en hogescholen.¹²

Hieronder neem ik enkele belangrijke elementen uit hun betogen over en verwijs ik naar de bijdrage van Mieke Van Hecke namens het VSKO op 7 februari 2013, meer bepaald het VSKO-standpunt over de zogenoemde '*schools of education*' als voorgestelde, nieuwe, schaalvergroete structuur en inrichtende macht voor de lerarenopleidingen van de huidige drie aanbieders: universiteiten, hogescholen, centra voor volwassenenonderwijs (CVO').

¹² Op dit moment is er alleen nog maar een voorlopige, nog niet-publieke versie van het verslag van de bewuste parlementaire bijeenkomsten.

Wat het VSKO en de *schools of education* betreft, kan ik kort zijn: we zijn tegen, tenminste tegen het concept zoals dat door de minister bedoeld is. Ik citeer uit de VSKO-tekst die Mieke Van Hecke gebruikte tijdens de hoorzitting: *“Het VSKO verzet zich principieel tegen de in de nota vooropgestelde ‘prestigieuze’ hergroepering van de lerarenopleiding in ‘schools of education’. Aan het huidige landschap van lerarenopleidingen kan misschien wel nog wat gesleuteld worden, maar de meerwaarde van deze nieuwe schaalvergroting, waarbij de lerarenopleidingen uit hun bestaande instellingen verwijderd worden, compleet los van de voor het VSKO fundamentele identiteitsbinding van lerarenopleidingen, ziet het VSKO echt niet zitten.”*

Uit de betogen van Antonia Aelterman en Hilde Meysman onthoud ik onder andere:

- bij Aelterman: ze vond het – mijn inziens terecht - jammer dat in de nota van de minister niets staat over de problematiek van de VKS -niveaus voor leraren, waarvoor ze dringend een oplossing vraagt¹³; volgens haar zijn ook de *schools of education* geen oplossing, maar ze blijft daarover nadien wel wat vaag (het zou op termijn misschien wel kunnen; ze zegt nu geen principieel neen); maar vooral is ze streng voor de specifieke lerarenopleidingen van de CVO's, die volgens haar moeten integreren in de hogescholen, waarbij ze verwees naar het SLO-visitatierapport, waarin bepaalde CVO's slechte punten kregen.
- bij Meysman hoorde ik uiteraard het VLHORA-standpunt, met een duidelijk, terecht accent op professionalisering als onderdeel van de lerarenopdracht waarbij ook de lerarenopleiding een belangrijke rol te vervullen heeft (dat is in zekere mate een punt van discussie met het VSKO), zoals dat ook aan bod kwam op de raad van bestuur van VLHORA van 1 februari 2013.¹⁴ Bij Meysman heb ik niet die wens tot integratie van de CVO-SLO's in de hogescholen gehoord.

Later werd nog een sessie georganiseerd met de vakbonden, die vooraf al streng geageerd hadden tegen de plannen van de minister en de liberale vakbond VSOA wilde sowieso niet aan de hoorzitting deelnemen.¹⁵ Op 7 maart 2013 vond ten slotte een gedachtewisseling plaats tussen de onderwijscommissarissen en minister Smet zelf, waarvan nog geen verslag ter beschikking is.

5 En nu?

Ten eerste, wat het leraarschap zelf betreft, alvast nog dit: met name over het engagement van de Vlor via een werkgroep inzake het zogenoemde 'beroepskwalificatiedossier leraar' (BKD)

¹³ VKS= Vlaamse Kwalificatiestructuur.

¹⁴ Na de niet-goedkeuring door de VLIR-raad op 23 januari 2013 van een ontwerp van gezamenlijke VLIR/VLHORA-tekst over leraarschap en lerarenopleiding besliste de raad van bestuur van VLHORA om in deze fase niet verder in overleg te gaan met de VLIR om de bewuste ontwerp tekst verder uit te werken.

¹⁵ Bij wijze van voorbeeld, Van Der Hoeven, Jos, 'Het loopbaandebat. De Fyra van Vlaanderen', in *Brandpunt*, 40 (2012), 6 (maart), p.4-8.

in de uitrol van het decreet Vlaamse kwalificatiestructuur van 30 april 2009.¹⁶ Dit aspect van het loopbaandebat/-pact is een artikel op zich waard, want ook het beroep van leraar en de opleidingen ernaartoe tonen bijvoorbeeld heel uitdrukkelijk hoe weinig werkbaar dat decreet is zoals het destijds geconcipeerd werd, maar hier beperk ik me tot een beknopte verwijzing naar de meest recente fase in de werkzaamheden van de Vlor-werkgroep (13 december 2012-21 februari 2013).

Ook dit element kwam de voorbije maanden telkens ter sprake in het kader van het loopbaandebat/-pact. En ook hier liep de zaak op het cruciale punt van ‘hoeveel BKD’s’, niet onverwacht, niet echt vlot.¹⁷ Net voor de kerstvakantie 2012 werd de geplande vergadering van de Vlor-werkgroep in kwestie geannuleerd na de bespreking in het Vast Bureau van de Vlor op 13 december 2012. Daar kwam een belangrijk antwoord (cf. vooral het eerste deel hieronder) vanwege de overheid op een vraag van de werkgroep, namelijk welk traject heeft de overheid voor ogen nadat het proces in de Vlor afgerond is? Daarop kwam het antwoord dat de minister op basis van een beleidstoets zal beslissen óf er een validering en inschaling komt en dat hij dit dan zal voorleggen aan de Vlaamse regering; het beroepsprofiel zal voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement om vervolgens de basiscompetenties voor de lerarenopleidingen te bepalen.

Daarnaast werd ten slotte in het Vast Bureau op 24 januari 2013 beslist om de werkzaamheden van de werkgroep te herstarten vanaf 21 februari 2013. Uit het verslag: *“Uit de inbreng van de leden concludeert de voorzitter dat de werkgroep kan verder werken en zich beperkt tot de gegeven opdracht, namelijk de uitwerking van een beroepskwalificatiedossier. De gehanteerde methodiek laat volgens de expert van het Vlor-secretariaat nog toe om te beslissen of men één dan wel meerdere beroepskwalificaties zal uitwerken. De volgende stap is nu de beschrijving van de descriptorelementen.*

De voorzitter van de betreffende werkgroep verwijst naar de tweede opdracht die aan de werkgroep gegeven werd met name de beroepenstructuur. De vergadering beslist hierbij om deze opdracht voorlopig on hold te plaatsen.”

De werkgroep heeft na de heropstart een omstandige vergaderkalender opgemaakt met wel negen vergaderdata tussen 28 maart en 19 juni 2013. In het oorspronkelijke scenario wilde men al landen eind oktober 2012. Positief is wel dat men altijd blijven uitgaan is van het bestaande beroepsprofiel van leraar want dat is een goed profiel,¹⁸ maar ook hier is het afwachten welk concreet resultaat al dat werk gaat opleveren.

Ten tweede zette de Vlaamse regering net voor de paasvakantie toch een nieuwe stap in dit aanslepende proces. Op 28 maart 2013 vond namelijk een gedachtewisseling plaats met minister Smet in de Commissie Onderwijs en Gelijke Kansen van het Vlaams Parlement over een ‘toekomstig’ (sic!) loopbaanpact. Daar meldde de minister de consensus die net voordien

¹⁶ Zie www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=14111.

¹⁷ Wordt er één (generiek) beroepskwalificatiedossier gemaakt voor leraar of moeten er verschillende beroepskwalificatiedossiers komen voor verschillende ‘soorten’ leraren? Dat is een belangrijke, maar niet eenvoudige vraag.

¹⁸ Zie www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=13953.

in de Vlaamse regering bereikt was over het element ‘scholenassociaties’ en rond de verdere werkwijze in dit dossier.

De scholenassociaties heten ineens wel ‘scholengroepen’, maar komen op hetzelfde neer. Dit zijn in een notendop de overeengekomen elementen ervan:

- de huidige scholengemeenschappen worden verlengd tot 31 augustus 2020. Op 1 september 2017 kunnen scholengroepen met rechtspersoonlijkheid gevormd worden op vrijwillige basis
- men rekent met een gemiddelde grootte van 6.000 leerlingen (minimumgrens is 2.000 leerlingen) voor een scholengroep
- er wordt nog gewerkt aan een aantal incentives om scholen ertoe aan te zetten zich te verenigen in zulke scholengroepen
- scholengroepen kunnen onderwijsniveau overstijgend zijn of niet (basisonderwijs én secundair onderwijs of alleen één van de twee niveaus), regionaal of Vlaanderenbreed zijn. Ze zijn werkgever van het personeel en ontvangen alle financiële middelen van de overheid

Voor het loopbaanpact in het algemeen heeft de Vlaamse regering de bedoeling om op basis van een discussienota het debat met de sociale partners (schoolbesturen via de onderwijskoepels en de vakbonden) herop te starten en dat zou moeten uitmonden in een pact. In de komende maanden zou deze regeringsbeslissing, na het overleg met de koepels en de vakbonden, dan in een ontwerpdecreet gegoten worden, dat nog deze legislatuur goedgekeurd zou worden. Na het lange wachten van de voorbije maanden komt er dan misschien toch nog schot in de zaak.